

אלגעמיינע יידישע צייטונג

אָרנאַן פֿיר פּאָליטיק, האַנדעל, פֿערקעהר אונד ייִדיש-קאָנפּעססאָנעללע אינטערעסען.

פראנזשויזישע פרייע דעם בלאטמעס:
פֿיר אַספּעקטען אונטער:
נאַנציאָהריג 20 קראַנען, האַלביאָהריג 10 קראַנען, פֿערטעליאַהריג 5 קראַנען.
פֿיר דאַם אויסלאַנד:
נאַנציאָהריג 28 קראַנען, האַלביאָהריג 14 קראַנען, פֿערטעליאַהריג 7 קראַנען.

פֿראַנזשויזישע צייטונג, זאָיאַ אַללע זענדונגן
זינד צו אַרעסטרען אָן דאַ
„Allgemeine Jüdische Zeitung“,
Budapest, VII., Pfeiffer-Gassa 10
אָנזען אונד קאַנפּעססאָנעללע אינטערעסען.
פֿיר דאַם אויסלאַנד:

Megjelenik 5-ször hetenkint (szombat, vasárnap és Izs. ünnepek kivételével).
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Sip-utca 1 6. sz.
Előfizetés: ¼ évre 5 korona. — Hirdetések mérsékelt díjszabás szerint.
Kiadótulajdonos és felelős szerkesztő: Groszberg Lipót.

איינאונד צוואנציגסטער יאהרגאנג, נומ' 218.

איינענמאָנעט אונד פֿעראַנטוואַרטליכער רעדאַקטאָר:
לעאָפּאָלד (אָרי) גראַסבערג.

כִּיה. פֿרייטאָג, י"ט חשוון, תרס"ט.

ליך אויך ביז הער שאַן הונדערט פֿופֿציגטען יאָרן בייטרוג
אונד אָנגלייך דאָ שטאַטליכע געלד-אונטער-
שטיטצונג דער פֿראַנזשויזישער דאָס יאהר-רעס-
סומע פֿאַר 4 מיליאָנען ק' בערלין אַבער-
שטיטעט, דאָ ר א ב ב י נ ע ר הונדערט, דערען
מערהאַנדל - צומאַל בייא אונס אַרטהאָדאָקסען
- בלאַס אין מיטע אונטער 1600 ק' שטע-
הערעס געהאַלט בעציעהט, אויף איהרע גע-
זאַמטווייט ענטפֿאַללען פֿאַר דער קאַנ-
גראַ קוים 20.000 ק'!

דאַס איז אַיינע דער אונטערשטימ-
קייטען, דאָ דער שטאַט דער ווענדישע גענע-
אַבער בענעהט. איינע אַנדערע, נאָך פֿיעל גראַס-
סערע אונטערשטימקייט דעם יודענטום ווי. אוי-
בעשטעהט אין בעצוג אויף דען געזעצ-ארטיקעל
20 פֿאַר יאהרע 1848. פֿערטעליאַנד דער רעזע-
ציאָן זאַללע דיעזער געזעצ-ארטיקעל רעכט-
מאַסען אויך אויף דאָ יו ד ע נ ש א פ א א -
געווענדישע ווערדען. אַבער דאָ בייזען מיניסטר-
וועלכע אין איהרען אָביגען אַנטוואַרען זיך אַלס
צור דורכפֿוהרונג דיעזעס געזעצעס פֿערפֿאַל-
טעט ערקלאָרען, האַבען אויך דעסמאַל איינען
יעדען זאַלבען אויסדרוק געמיינען, אויס דעם
געפֿאַללענע ווערדען קאָננעט, דאַס זאָ דאָ אַ-
ווערונג דיעזעס געזעצעס אויך בערענדעס דער
וידען בעאַבזיכטיגען.

דאַס דער גענעוואַרטיגע קולמוס מיניסטר
אונס וידען אין דען בערייך דעם אין דיעזע שטע-
הערען געזעצעס ניכט איינצעיעדען וויל, אַ-
זוי אַללערדייניגס ניכט נייעס; אַבער דאָ גע-
סאָרען צוויי ענוציאָציען ליגעצערן פֿיר
דאָ מרווינע מהאַמאָדע דער שטאַט-
ליכען בענאַכטהיילונג דער יודענשאַפֿט וויטערע
בעווייען.

פֿערשיעדענע ניואינקייטען.

• (דאָס אַספּעקטען דעם פֿיר יו ד ע נ ש א פ א א -
נייטער קרייזע) איז ניכט נור איהרער
לאָזונג ניכט נאָהע, אַנדערען געשטאַלטעט זיך
מאַגליך פֿערוויקקעלערען. דער לעצטע טערמין
דעם מיט דער קאַבינעט-בילדונג בעמרויען
באַראַנס ביי ע ר ט ה לייטט היינט אַב, אונד
ער האַט נאָך איינמאַל דאָ פֿיהרער אַלער פּאַר-
טייען צו איינער לעצטען בעראַטהונג איינ-
לאָדען. דאָ אַבער זאָיאָהל דאָ שטענען, אַלס
אויך דאָ היינטען בינענערהיים פֿאַרשלאָגע אַב-
געלעדגט האַבען, איז עס פֿאַרנאָך, אָב דיעזע
לעצטע בעראַטהונג איבערהויפט נאָך צו שטאַנ-
דע קאַמט. אין אַללען פּאַרלאַמענטאָרישען קריי-
זען אַספּעקטען דער ערשט - וויא אויס ווען
טעלעגראַפֿיש ווירד - גראַסעס פֿערווירונג. ווען
עס דעם באַראַן בענערהט טראַטין אַללערס גע-
לינגען זאַללעט, אין קאַבינעט צו בילדען, ווירדע
דעמעלבען ווערער דאַס בידושעה נאָך דאָ באַס-
נישע אַנעקסאָן בעוויליגט ווערען.

דעפֿיניטיווע זיכערונג דעם אים געזעצע פֿעסגע-
שטעללען געהאַלמעס דער רעפֿאָרמירטען גייס-
ליכקייט. אונד אין קאַנען עס זאַנען, דאַס דיעם
אויך דיעזער טאַנע דען גענעשטאַנד אונזערער
בעראַטהונגען בילדעטע, אונד אינזאַפֿעריע עס
דאָ פֿינאַנציעללע לאַנע דעם שטאַטעס צולאַסס, און
ווירד עס געלינגען, דיעזע פֿאַרנען, פֿיעלליכט
אויף מעהרערע יאהרע איינענמאָנעט, ענדגלייט
צו ערלעדיגען. אויך אין האַבע אַלס פֿינאַנ-
מיניסטר דאָ אויפֿאַבע, דאָ בייא מיטצו-ווירקען,
דען עס איז דיעם איינע האַבזיכטיגע פֿאַנע
פֿאַר אַללעמיניעס אינטערעסעס, דאָ פֿאַר מיר
וואַלהוואַללען אונד ווירדענען ערפֿאַרדערט.

קולמוס מיניסטער גראַף אַלבערט א פ -
פ א ג י בעאַנטוואַרטיגעט דאָ אַנשפּראַכע דעם
פֿיהרערס דער דעפּוטאַטאָן אים פֿאַלגענדען:

„זייטעס אין דאַס אַמא דעם קולמוס מיני-
סטער יאָומוס איבערנאַמען האַבע, בעפֿאַסעט אין
מיך פֿאַרמוואַהרענד מיט דער געהאַלט-רענעלונג
דער רעפֿאָרמירטען זעעלזאָרנער. אין זוכטע אונד
זוכע מיט גראַסעס וואַלהוואַללען אונד בע-
סטר אַבזיכט איינע גערעכטע לאָזונג דיעזער
האַבזיכטיגע פֿאַנע, אונד אין גלויבע, דאַס דיע-
זעלבען אויך שאַן נאָהע איהרער פֿערווירקליכונג
זינד. אין קאַנען ערקלאָרען, דאַס עס בייא מיר
עבענזאָ וויא בייא דער רעגירונג פֿעסשטעהט,
דאַס דאָ אים געזעצע בעשטימטע בעצאַהלונג
דער רעפֿאָרמירטען זעעלזאָרנער אונד יענע בע-
דיפֿיניסען, וועלכע דער רעפֿאָרמירטען קאַנפּעס-
סיאָן, אַלס איינעס דאַס אונטערשייט פֿאַרמאַנ-
אונד אונזעיען נאַציאָנאַלען בעשאַנד זיכענדיגען
פֿאַקטאָר געבירען, ענדגלייט גערענעלט אונד
געזיכערט ווערדען מיטעסען. געהען זאָ געהאַ-
ליגט דיעזעס ערשטגענעדע וואָרט מיט זיך,
וועלכעס קיינע לעיע פֿאַרע אַזוי, אַזדערין דאָ
ענטשעידענע אַבזיכט דער רעגירונג אין זיך
ענטהאַלט. זאָ קאַנען דאַסאַן איבערצייגט זיין,
דאַס דאָ גערעכטע אונד בילדיגע רענעלונג דער
מאַטעריעללען אַנשפּראַכע דער רעפֿאָרמירטען קאַנ-
פּעססיאָן אונד דער רעפֿאָרמירטען גייסליכען,
אונטעריכטע דער שווערען מאַטעריעללען בע-
לאַסטונג דעם שטאַטעס, אין נאָהע צוקונפֿט
ערפֿאַללען ווירד. דען פֿאַללציג דעם געזעצ-
ארטיקעל 20 פֿאַר יאהרע 1848 ווערדען וויר
עבענפֿאַללען פֿערווירקליכען, אין ברענע איהרען
דאַס גראַסעס וואַלהוואַללען ענטנענען אונד פֿער-
זיכערע זאָ, דאַס אין דאָ גערעכטע בעפֿריעד-
ונג איהרער אַנשפּראַכע אַלס מינע רינגענעדע
פֿעליכט ערקענענע.“

זאָ ווייט דאָ בייזען מיניסטער-ערקלאָרונ-
גען, וויא אויס דעם דעם זעלבען ערזכטליך, ווירד דאָ
שטאַטליכע געהאַלט-ערזאַצונג דער רעפֿאָ-
מירטען זעעלזאָרנער איינע ווייטערע ערזאַהונג
ערפֿאַהרען, אָב-לייך דער שטאַט צו איהרעס גענע-
וואַרטונג מיטמאַל-געהאַלמע פֿאַר 1600 ק' יאַהר-
רעפֿאָרמירטען קאַנפּעססיאָן אונד דורך דאָ

דייעינגען דער ג' העררען אַבזאַנטענטען,
דערען פֿראַנזשויזישען אַם 15 נאָוועמב' אַבלייפֿט,
זאָוויא יענע, דערען אַבזאַנטענטען אַם 1. נ א ר ו י
צו ענדע נינג, ווערדען אַם שלינגע ערנייערונג
דערזעלבען רינגענעד ערזוכט, דאָס אין דער זענע-
רונג דעם בלאַטמעס קיינע שטאַרונג איינערעמע-
לענענען.

דער שטאַט אונד דאָ קאַנפּעססיאָנען.

איינע גראַסע דעפּוטאַטאָן דעם „לאַנדעס-
פֿערבאַנדעס דער רעפֿאָרמירטען זעעלזאָרנער“
איבעררייכטע געסטרען אים פֿאַזידאום דעם אַב-
געפֿאַרדעטענעוועס אין אַן דאַס לעצטענע גע-
ריכטעס געזיך, אין וועלכעס אים דאָ ערהאַ-
הונג דער „קאַנגרואַ“ (שטאַטליכען געהאַלט-
ערזאַצונג) דער רעפֿאָרמירטען גייסליכען, זאָוויא
אַם גראַסעטע שטאַטליכע בייטראַנע צור פֿע-
ציאָן דיעזער זעעלזאָרנער געבעטען ווירד. דאָ
דעפּוטאַטאָן מאַכט צוגלייך איהרע אויפֿוואַרטונג
ביים שעה דער רעגירונג אונד בייס קולמוס-
מיניסטער. דאָ דיעזע אַקציאָן מיט דעם געזעצ-
ארטיקעל 20 פֿאַר יאהרע 1848 (רעקקינג קאָ-
פּעססיאָנעללע בעדיפֿיניסען אויס שטאַטעס-
מיטטעלען) וואַרויף אויך דאָ יודענשאַפֿט געזעצ-
ליכען אַנשפּראַכע האַט, אין צוואַסמעהאנע שטעהט,
ווייערדענעבען וויר הייטעס דאָ בייא דיעזעס אַ-
לאַסעט ערפֿאַללען ערקלאָרונגען דער בייזען
מיניסטער פֿאַל-אַנהאַלמליך.

מיניסטער-פֿאַרזידענט ו ו ע ק ע ר ל ע ע ר -
ווערערטע אויף דאָ אַנשפּראַכע דעם דעפּו-
טאַט-פֿיהרערס וויא פֿאַלגט:

„מיינע געהערטע העררען! עס איז אונזערע
פֿעליכט, דען ערפֿאַרדערניסען דעם 20 געזעצ-
ארטיקעל פֿאַר יאהרע 1848 צו ענטשפּערעכען
אונד דען פֿאַללצונג דער דאַרין געבעטענע ניע-
דערגעלענטען צוואַנע דורכצופֿוהרען. דער אים-
שטאַנד, דאַס איהרע פּאַרטיאָשישע מהאַצינקייט
- וועלכע אין קעננע, וויל אין זאָ איסטער-
מיט אויפֿטערקאמפֿייט בעגלייטעט - אינס אַל-
געמינע בעוואוסטויזן איבערגאַנגען איז, פֿעראַנ-
לאַסטען מיך דאַנ, מיך צו בעשטערענען, איהר
בערעכטיגטע אַנוזכען מיט גראַסעס וואַהל-
וואַללען אונד געבירענער ווירדענדיקייט צו ער-
פֿיללען. זייען זאָ איבערצייגט דאַסאַן, דאַס ניכט
נור מיר, אַזדערין יע-עס מיטגליעד דער רעגיר-
ונג דיעזע האַבזיכטיגע אַנעלענענענע אַם הער-
צען לינגט אונד דאַס וויר דיעזעלבע איהרער
לאָזונג צופֿוהרען וואַללען, אונד צוואַר ניכט נור
דורך דאָ רעגירונג דער קאַנגרואַ דער זעעל-
זאַנער, אַנדערען צוגלייך אויך דורך דאָ ענד-
גלייטע ערלעדיגע דער מאַטעריעללען אַנשפּראַכע
דער רעפֿאָרמירטען קאַנפּעססיאָן אונד דורך דאָ

מיט ציטרוניג פאן שמעלען אויס דעם קאראן
(רעליגיאנס געזעטן דער מאהאמעדאנער) אין
מירקישער, אראבישער אונד פערזישער שפראכע.
דער סולטאן פערליעה איהם איינען האהען אר-
דען. - דיא ארטאדאקסען יודען אין דער טיר-
קייא זינד יעדאך געגען דיא דעפיניטיווע ערענע-
נונג נאדווס, ווייל ער איהנען אין רעליגיאזער בע-
ציהונג ניכט ענטשפריכט.

• (אויף גראסעסעס עקספלא-
זיאנס - אונגליקן) עראייגעטע זיך גע-
שמערן אין דער גרובער ראד דער טירע-
רער בערגווערקס-געוועלששאפט אין וועסע-
פאלען (דייטשלאנד). דיא עקספלאזיאן ענט-
שמאנד - וויא מאן פערמוטהעט - דורך שלא-
גענדע וועטמער. איין טהייל דער אין דער גרובער
בעשאפטמטען לייטע וואודע וואהל גערעטעט;
דער ווייט גראסערע טהייל דער אים שאכט
בעפרידלעכען בערגלייטע, - צורקא דריהונ-
דערט אן דער צאהל - שיינט יעדאך אונ-
רעטמבאר פערלערען צו זיין, דיא
זיך דער בראנד אים איינערן דעם שאכטעם ראש
אויסברייטעט אונד דיא רעטטונג ערשווערט.
ביזער וואודען זעכציג לייכען הער-
פארנדעאלט.

• (אלס) סענזאציאנעלע קע-
ראביינער - וואהל) בעצייבעט דיא
העבראישע וואכענשריפט "המצפה" דיא יינגסט
אין דער גאליצישען שטאדט טורקא אהנע
געלד אונד אהנע ערב-אנרעכט ערפאלגטע וואהל
דעם געוועזענען ראבבינערס פאן גאלאנור
ר' אליעזר מישל צום רב אביד. צווייא פער-
זאנען, דיא אים פערדאכט שטאנדען, פאם ראב-
בינער געלד-נאכען ערהאלטען צו האבען, ליים-
טעטען אים שבת פאר קריאת-התורה איינען
שוואור דארויף, דאס זיא ניכטס ערהעלמען אונד
אויך דער ראבבינער זעלבסט פערזיבערען אין
זינער דרשה מיט דען ווארענען "על הן צדק",
דאס ער ניצמאנדעם אויך נור איינען העללער
געגעבען האט אדער געבען ווירד.

• (צווייא יידישע קוריאל -
פראידענטען) אויף אונטערברייטונג דעם
יוסיצ-מיניסטערס דר' גינסט הער וואודען דיא
ביידען קוריאל-ריכטער דר' אינגאן נייבירגער
אונד דר' הוגא בערק צו סענאטס-פראזידע-
טען אן דער קאנגל' קוריע ערנאנט. - דיא ביי-
דען ערנאנטען זינד "צופאלליג" יודען, זיא זינד
אלס יודען געבארען אונד האבען עס ניכט נא-
מחי געהאפט, זיך צו טויפען, בעפאר זיא צו
דעזער האהען שמופע געלאנגט זינד. דאס איז
וואהרליך וועניגער איהר פערדיענסט, אלס
דאס דעם יוסטיצימיניסטערס, דער הערפאררא-
גענדע פאהינגימיטען נאך געביהר ווירדיגט, אהנע
זיך דאבייא פאם קאנפעסיאנעלען שטאנדפוינקטע
לייטען צו לאסען, וואס איהם איברגענס דיא
פרייהייטליכע פערפאסטונג דעם אונגארישען שטאט-
טעם צור פליכט מאכט. - אבער דער אנטיסע-
מישישען פאלקספארטייא איז דיעזע ערענענונג
פרייליך איין דארן אים אויגע, איהר צייטונגס-
ארגאן "אלקאטמאני" פערציכעט דיעזעלכע היימע
מיט בלינדער וואומה אונד גיכט איהרעם ארגער
גיפט-אמהענדען אויסדרוקק.

• (קליינע נאכריכטען) נעסטערן וואודע דיא
איינענבאהן ערלוי-פוטנאק דעם אפשעטליכען פערקעהר
איבערגעבען. - דיא היעזיגע פאליצייא פעהראפטעט דען
שפארטישען שטייערבעהאפטען יאזעף יענע ווענען
וועכסעלפאלשונגען, דיא ער אין איבער 500 פאללען צו-
זאמטען מיט דעם דיעזער טאנע פערשארבנען היינט-
שטארטישען לעהרער עזרא לאלו ביז צום בעטראנע
פאן מעהר אלס 100 טויזער קראנען פערמינט האט. - אין
פילען געגענדען אמעריקאס האבען זיך יעטט שווערע
איינענבאהן-אונפאללע אינפאלגע דיכטען נעבעלם
עראייגעט.

• (לויט פערארדנונג) נומער 54.400/908 דעם
אונגארישען אקקערבימיניסטעריאומס דארף נומעהר בייא דער
שחיה אויף דען שלאכט-בריקקען דיא לינגע דער נעשלאכ-
טעטען טהיערע נור מיט הילפע איינעם צו דייעזעס צוועק
געאיינגעטען בלאזבאלנעס אויפגעבלאווען ווערען.
פערניגע פערביכעטע דיעזע מיניסטעריאל-פערארדנונג, דיא
לינגע מיט עטוואס אנדערעם, אלס מיט ליווארמעס וואססער

צו בעפריכטען, אויס דייעזעס אלאסטע מאכען ווי דיא אי-
טערעסירטע קרייזע אויף דיא אין דייעזעס בלאטטע ערשיי-
נענדע אננאנטע דער פירמא Geitner & Rausch-
מערקאס, דערען בלאז-בלאנע סאלידעסטער קאנטורקציאן
אונד טהערמא-פלאשען צור שטאנדיגען ווארמערהאלטונג דעם
וואסערס אהנע פייער אויף דאס ווארימסטע עמספאלען
ווערען קאננען.

פראנצואישע ביטער וואסער

דאס נייע ווינגעזעטיג דעם מיניסטערס דאראני.

וויא אין דער יינגסטען נומער אונזערעם
בלאטטעס מיטגעטהיילט, האט אקקערבי-מיניס-
טער דר' דאראני געסטערן אים אבגעארד-
נעטענהויזע איינען געזעצ-ענטוואורף איינגעריכט,
דער זיך אויף דאס פערבאט דער ווייט-פאלשונג
בעציעהט.

אין דייעזעס ענטוואורפע ווירד דער בערגרופף
דעם וויינעם פאלגענדערמאסטען פערטעגשמעללט:
אונטער דער בענענונג "וויין" איזא דאסיעניגע
אלקאהאלישע גערעטען צו פערשמעקען, וועלכעם
אויסשילעסליך אויס טרויבענזאפט (טרויבענמאסט)
דורך גאהרונג הערגעשטעללט וואדען איזא. דיא
אנווענדונג דער אין דער ריכטיגען קעללער-
האנדלונג נאמטהווענדיגען ארמען דעם פערפאה-
רענס איזא געשמאטעט, אינזאפערן מאן דארך
איינע פערפאלשונג אדער דיא אירע-לייטונג דעם
פובליקום ניכט בעאזיכטיגט אונד געוונדהייטס-
שאדליכע שמאצען אין דען וויין ניכט געלאנגען.
געשמאטעט איזא דיא האלמבארמאכונג דעם
מאסטעם דורך איינאכען, מיט אויסנאהמע דעם
טאקאיער מאסטעם, דער צוזאמן פאן צוקקער
צום מאסט, דאס שוועפעלן פאן מאסט אונד וויין,
דאס ענטויערן מיט ריינעם קאהלענזוירען קאלק,
דאס קלארען מיט הויזענבלאווע, גאלעטיגע, טאנני-
זיערע, איי-ווייס, מילך, קאווי, שפאטישער ערדע
אונד קאוולין, דער צוזאמן פאן געבראנטע
צוקקער אדער פאן סאפאלאר, דאס ענטפאלען
מיט גערייניגטער קנאכען אונד האלצ-קאהלע,
דאס אויפרישען מיט ריינער קאהלענזוירע, דיא
פערווענדונג פאן וויינהעפע צום גאהרען אדער אומ-
גאהרען, דיא בערייטונג פאן ווערמוטה מיט צוזאמן
פאן ווערמוטהקרויס, דאס אויפגעסטען פאן מאסט
אדער וויין אויף טרעסטער אדער געלאנער צום
אויפבעסטערן דער אומגאהרען, דאס אביציעהען
אונד יעדעם פערפאהרען צור האלמבארמאכונג,
וועגן דאבייא קיינע פערמעדען שמאצען אין דען
וויין אדער מאסט געלאנגען, דיא פערמישונג אדער
דער פערשיניט, יעדאך נור פאן טרויבענמאסט
אונד וויין מיט טרויבענמאסט אונד וויין. - פער-
מישען מיט טרעסטער אדער אכטס-וויין איזא
פערבאטען, דיא פערווענדונג פאן שפריט איזא
נור איינערהאלב דער גרענצען דעם אין דער
ריכטיגען קעללערבעהאנדלונג אנערקאנטען פער-
פאהרענס געשמאטעט. עס דארף נור מינדע-
סטענס 95 גראדיגער שפריט אדער ריינעס וויי-
דעסמיללאמ פערווענדעט ווערען, אונד נור זא,
דאס ניכט מעהר אלס איין אינהאלט-פערצענט
שפריט אין דען וויין געלאנגען, דיא צוקקערונג
איזא נור פאר בענענדונג דער גאהרונג, פאן דער
וויינלעזע שפאטעסטענס ביז 30 נארוועכער דעם.
זעלבען יאהרעס, אויף גרונד דער ערלויבניס אונד
אונטער בעאכטמונג פאן קאנטראלל-מאסרעגעלען
געשמאטעט, דאס אויסמאס דארף נור אין
זאלכעם זיין, דאס דאורך דער נארמאל-צוקקער-
געהאלט דער בעטערעפערנען סארטע הערגע-
שמעללט ווערדען קאנן. אונטער קיינען אומשטאנ-
דען דירפען מעהר אלס 4 קילאגראמס צוקקער
צו איינעם העקטאליטער מאסט צוגעזעטצט ווער-
דען, דיא ערלויבניס ערשאילען דיא וויינערשול-
דירעקציאנען אונד ווייטבו-איינשעקטארען דער בע-
טרעפערנען בעצירקע. עס דארף נור ריבען-
ארד-צוקקער פערווענדעט ווערען.

וויין מיט צוקקערזאמן דארף ניכט מיט
דער בעצייכנונג "נאטורוויין", "עכטער וויין" פער-
זעהען ווערען. אויסער דען אויפגעצאהלמען

שמאצען דירפען אנדערע שמאצע ניכט צוגע-
זעטצט ווערדען. נאמענטליך זינד פערבאטען:
וואסער, ראזינען, פויכטע, צוקקעהאלציגע
פאלאנצען, עקסטרעקטע, זאכארין, דוראן, גליצע-
רין, טאמארינען, גוממי, סאליצייל-זיערע, וויי-
זיערע, פאלאנצען אונד מינעראלישע פארבע-
מיטטעל, בוקעט-שמאצען, עסענצען, אלומיני-
אומזאלצע אויף וויינ, דיא ביזער מיט צוזאמן
פאן ראזינען אדער צוקקער ערצייגעטען זייטעווינע
קאננען נאך איין יאהר נאך אינקראפט-טרעטען
דעם נייען געזעצעס אין פערקעהר געזעטצט
ווערען, וועגן דערען מענגע אונד לאנגער-ארט
ביינען צווייא מאנאטען דער קאמפעטענטען בע-
הארדע אנגעזייגט ווירד, דיא מעדיקאמענטאזען
וויינע קאננען אויך אנדערע, דיא היילוורקונג
זיכערנדיגע שמאצען ענטהאלטען, יעדער מאסט
אדער וויין, צו דעסטען הערשטעללונג ניכט ער-
לויבעט שמאצען פערווענדעט ווערדען, איזא אלס
געפאלשטער וויין אנזעהען אונד דארף ניכט
אין פערקעהר געזעטצט ווערדען, דערארמיגע
שמאצען דירפען צום צוועקקע דער פערווענדונג
בייא דער וויינבעהאנדלונג ווערדען אנגאנסירט,
נאך אפשערירט ווערדען, עס איזא פערבאטען,
ראטהאלטען פיר איינע ניכט געשמאטעטע בע-
האנדלונג דעם וויינעס צו געבען, דיא בעשטימ-
מונגען דעם געזעצעס געלטען אויך פיר דיא
אויס דעם אויסלאנדע אימפארטרעטען מאסטע,
וויינע, טרעסטער אונד אכטס-וויינע, שוימוויינע
אויף וויינ, עס איזא פערבאטען, מאסט אדער
וויין מיט איינער פאלשען הערקונפטס-בעצייכנונג
אין דען פערקעהר צו ברינגען, מיט אויסנאהמע
דער טאקאיער וויינענענדר ערפאלגט דיא איי-
טהיילונג דער אנדערען היימישען וויינענענדרען
אין פערארדנונגסוועגע, פערשיטטענע וויינע קאנ-
נען אונטער בעצייכנונג יענער וויינענענדר אין
פערקעהר געזעטצט ווערדען, דערען כאראקטער
דער מאסט אדער דער וויין טהאמזאכליך ענט-
שפריכט. מאסט אדער וויין, דער אויס דער מא-
קאיער גענענד שטאטמט, דארף נור אויסערהאלב
דייעזעס געביעטעס מיט אנדערעס וויין פערשייט-
טען ווערדען, עס איזא יעדאך פערבאטען, דייעזען
פערשייטטוויין אונטער איינער אויף, דיא טאקא-
יער וויינענענדר הינוווייזנדיגען בעצייכנונג אין פער-
קעהר צו זעצען, אין אללען קעללערן, פרעסע-
היזערן, גאהר-ריימען אונד בערייטונגס-ארטען
דעם וויינעס זינד דיא בעשטימטונגען דעם גע-
זעצעס לייכט ערזיכטליך אויסגעהאנגט צו האל-
טען. יעדער וויינפארזעצנט איזא פערפאלשטעט,
זיינע וויינ-ערנשטע אין עווינענען צו האלטען.

אין איינעם אבשיטט זינד בעזאנדערע בע-
שטימטונגען איבער דיא טאקאיער וויי-
נע ענטהאלטען.

עס זינד דיא ארטשאפטען אנגעגעבען, דיא
צום טאקאיער געביעט געהאדען, דאס צוקקערן
אונד דיא האלמבארמאכונג דער טאקאיער וויינע
איזא פערבאטען, עבענוזא איזא פערבאטען, אויף
טרעסטער דעם טאקאיער וויינעס פערעמטע וויינע
אויפציגעסטען, וויינע אויס אנדערען וויינענענדרען
דירפען אין דיא טאקאיער גענענד נור צום לאקאל-
קאנזום איינעצהירט ווערדען אונד אויך נור מיט
בעווייליגונג דעם אקקערבי-מיניסטערס.

עס ווירד דיא אינפערקעהרזעטצונג דעם
טרעסטער וויינעס פערבאטען, זאלכער וויין ווירד
נור צום הייליכען קאנזום דער קליינען וויינגאר-
טען-בעזימטער געשמאטעט.

דער געזעצ-ענטוואורף רעגעלט דאן דען
פערקעהר פאן אכטס-וויינען, שוימוויינען אונד מיט
קאהלענזוירע אימפארטירטען וויינען, פאסטער,
פלאשען אונד בעהאלטער פאן דערארטמטען וויינען
האבען דיא גענויען בעצייכנונגען דערזעלכען צו
טראגען.
פערנער זינד אים ענטוואורף שטראפ-בע-
שטימטונגען ענטהאלטען. עס זינד געלדשטראפען
פאן 10 ביז 1000 קראנען אונד פרייהייטסשטרא-
פאן פאן דרייא טאנען ביז צו דרייא מאנאטען
פאררענענדיגען, אויך דיא קאנפסיקאציאן דער וויינע
אונד דיא פערפאלשענליכונג דער אורטהיילע.

... (אם אבגעדענע טענה וויזע) ...
 וואו אונדערן געסטערן דאס פֿאַרלאַנגען איבער דאס
 מ'שע קוועטען איבער דאס וואס ער
 בויאט בייטען אונד בעצונגלך דער און
 בער אונד פֿאַן האנדעלס-
 געשאפטען ערלעדיגט. לעמבערגע פֿאַר-
 לאגע האט דען צוועקן, דיא בעטריגערישע גע-
 שאפטע איבערטרענגען צווישן אונד אונדערן דער
 גלייבטער צו פֿערדינערן, שלעסליך בעגאנן דיא
 אלגעמינע בעראטהונג איבער דיא אויס-
 וואנדערונגס פֿאַרלאנגען, צוועלבער
 דעסמאל נור רעפערענץ שמעפֿאן בערנאט
 אונד דער אונדערנעם לודוויג בעקק דאס
 ווארט ערגרעפֿען, וואָרויף דיא פֿאַרעטצונג דער
 בעראטהונג אויף הייטע פֿערמאגט וואוידע.

... (וואהלרעכט אונד יידיש-
 דימש) אין דער אנדראשישען וואהל-
 רעכטס פֿאַרלאנגען אונד בעקאנטמליך דיא אויס-
 איבונג דעם אונד מיטעל בארען וואהל-
 רעכטע אן דיא קעננטניס דעם שרייבענע אונד
 לעזענע "קאנפֿעס" לויט פֿאַראנראף 41 דער
 פֿאַרלאנגען "קאנפֿעס" לויט פֿאַראנראף 41 דער
 אונד לעזענע פֿאַר דער קאַנסקריפֿצאָנס-קאַממייס-
 סאַן אויסעסער אין דער אונדארשישען אויך אין איינער
 אונדערן זאָל כען שפֿאַכען נאכע-
 וועזען ווערדען, דיא אן דעם בעטרעפֿענערן און
 מע טאסענע האלטען געברויכט ווידע. אין
 אונדערן פֿאַרלאנגען אונד דיא פֿאַרטייא אונד
 צווייזען, דיא קעננטניס דעם שרייבענע אונד
 לעזענע איינער האלטען איינער בעשטיממען פֿרויס
 פֿאַר איינעם פֿיר דיא בעטרעפֿענערן שפֿאַכע
 בעפֿונגען בעאיינעמען געריכטס. דאָלמעטש צו
 בעווייזען. - אויס דעזעם § קאנפֿעס געפֿאַנגענע
 ווערדען, דאס דערינען, דער דעם שריי-
 בענע אונד לעזענע נור אים יידיש-דיי-
 משען קונדיג אונד, עכענפֿאַללען צו דען אונד
 מיטעלבערען וואהלערן געהאָרט. דעם וואָרט
 יעדאָן אין דער פֿאַרקוים מיט שוועריגקייטען
 פֿערבונדען, וועגן דער נאכווייז דעזער קעננטניס
 פֿאַר איינעם בעאיינעמען מיט געריכטס-
 דאָלמעטש געפֿאַנגען מיטעם; דען פֿיר
 יידיש-דיימש נישט עס נור אין מיט-סיגעס
 איינען בעאיינעמען געריכטס. דאָלמעטש, דיא בלאָס
 יידיש-דיימש שרייבענערן מוסמען אלזאָ בעהופֿט
 נאכווייזען, דאס זיא קיינע "אנאלפֿאַבעמען" זינד,
 נאך מיטגעט פֿאַהרען.

... (דיא פֿאַרלאנגען דער קאַנפֿעס-
 געשעפטע אונד פֿאַרענען) אין אונדערעם
 פֿאַרדינגען פֿרייטאג. בלאטמע בעשפֿאַכען ווידע דען
 אים בידיעה צום אויסרוקן קאַטענדען פֿאַן

... דעם אקקערבו-מיניסטערס, דיא קאַנפֿעס-גענאַס-
 סענשאַפטען אונד שמאטעס-מיטעלן נאָך ווייט-
 געהערדער צו אונדערשטיצען, אלס ביהער. אין
 דער געסטערן אבענדס שמאטעפֿונדענען זיטצונג
 דער כוראפֿעסער האנדעלס- אונד געווערבע-
 קאַממער וואוידע נון אין אנטראג איינגעבראַכט,
 נעגען דעזען פֿאַן שמעללונג צו נעהמען אונד
 זאָוועל אן דיא רעגירונג איינע ענערגישע איי-
 גאבע צו ריכטען, אלס אויך בעהופֿט פֿערדינער-
 רונג דער געפֿאַנגען פֿאַרדערונג איינע לאנדעס-
 אקציאָן איינזאָלענען, פֿאַרדינעט לעך לאונג צו
 פֿערוועזן דארין, דאס ער געגען איינע נייערליכע
 אייגנאבע ניכטס איינזענדע, פֿאַן דערזעלבען יעדאָן
 ניכט מעהר ערפֿאַנג ערווארטע אלס פֿאַן דער
 ביזערענען. עס זיא לידער אונד בעשטיממען אבער
 מהאטאכע, דאס אים קרייזע דער
 רעגירונג איינע דער האנד-
 דעלס-ווילט אונד ינסטיטוט שפֿאַר-
 מונג פֿאַרהערשען, געגען וועלכע פֿאַרלייט
 ניכט אויסצוקוממען זיא. דיא קאַממער קאַנפֿעס
 איינערעסע דער האנדעלס-ווילט דאס מיניסטער-
 ריאון מיט אייגנאכען באַמבאָרדירען, אבער מעהר
 קאַנפֿעס זיא ניכט טהון. דיא געווערבעטרייבענערן
 אונד קויפֿלייטע קאַנפֿעס דא מעהר טהון, אינדעם
 זיא ביא דען רייכטמאגט-ווואהלען ענערגישער אין
 איהרעם אייגענען איינערעסע אויספֿערעמען אונד
 ניכט איינער פֿיר דיא אממליכען קאַנדידאַטען
 איינערעמען. דיא קאַממער בעשלאַס דיא אבער-
 דונג איינער אייגנאכע, יעדאָן פֿאַן דער איינליי-
 טונג איינער לאנדעס-אקציאָן אב צו זעהען.

... (סערביענס דאָפֿעלשפֿיעל)
 פֿאַן שיינבאדער פֿירענעס. ליעבע אונד וויקליכער
 קריגענס-רייסונג ווערט פֿאַרמט. אָפֿענעמליך ער-
 קלאָרט דאס אממליכע סערביען, דאס אלזע זיינע
 בעשמערעבונגען אויף דיא ערהאלטונג דעם פֿרייע-
 דענס געריכטעט זיען, אים געהיימען אבער בע-
 טרייבט עס ווייטער זיינע רייסטונגען, זאָ מעלדעט
 אין בעלגראדער בלאטט, דאס דיא סערבישען
 טרופֿען דען אויספֿאַרען ערהאלטען האבען,
 איבעראלל אן דען פֿלייסען סאווע אונד דאָנוי,
 וואָ אין איבערגאנג אָסמערייכישער טרופֿען צו
 ערווארטען וואָרט, דען באָדען מיט שפֿרענג-פֿול-
 ווער צו אונדערמינערען.

... (דיא שלוםס-העכונגען)
 דעם שטאַטס-הויז האלטען עס.)
 לויט דעם בעריכטע, דען דער שמאטעסרעכענונגס-
 האָף איבער דיא שלוםס-רעכענונגען דעם שמאטעס-
 הויז האלטען פֿראַ 1907 זאָעבען דעם אבער-
 נעמענדיגען אונדערברייטעמען, וואוידע דער פֿיר-
 דעזעם יאהר פֿאַרלייטערטע איבערשוסס אין דען

... פֿאַרדעםמליכען אייגנאכען אונד אויסגאבען פֿאַן
 45 מיליאָנען קראָנען אום 116 מיליאָנען קראָ-
 נען איבערשרייטען, וואָהער ער זיך אינפֿאַלגע דער
 נאַטורליכען איינוועסטיצאָנען אין דער אויספֿער-
 דעמליכען געבאָהרונג אין אויספֿאַלל פֿאַן איבער
 78 מיליאָנען קראָנען, זאָ דאס דערזעלבע מיט
 הינצורעכנונג דעם זיער פֿאַראַנשאַלטען איבער-
 שוססע פֿאַן 38 מיליאָנען קראָנען איינגעזאמלט
 צוריק 46 מיליאָנען בעטראַגט; דיא איבערגאנגס-
 געבאָהרונג געשמאלמעטע זיך אום 66 מיליאָנען
 אונד ערשטיגען אלס פֿאַראַנשאַלטע וואר. עס ער-
 גאב זיך שלוססרעכענונגסמעאָס אין אייב ער-
 שוסס פֿאַר 48 מיליאָנען געגען-
 איבער דעם פֿאַראַנשאַלטע מיט הינצורעכנונג דער
 פֿאַן דער רעגירונג אויף גרונד געוועסענעליכער
 ערמאָנענגען אין אנשפֿריך גענאַמענען נאכ-
 טראַגס. אונד אויספֿערדערענמליכען קרעדיטע
 ערגיבט זיך ביא געזאמלט. אויסגאבען פֿאַן 1892
 מיליאָנען אונד ביא געזאמלט אים מיליאָ-
 נאמה מען פֿאַן 1897 מיליאָנען 897.000 ק' אין
 ע פֿאַר 6 קטויזער און אים ערשט שוסס פֿאַן
 5 מיליאָנען געזאמלט 28.000 ק'. דער באאָר-
 שטאנד דער שטאַטס-קאַסע בעטראַג ענדע 1907
 דיא סוממע פֿאַן 143 מיליאָנען. דער פֿערמא-
 גענישטשאַנד דעם שטאַטעס האט זיך אין דיע-
 זעם יאהרע אום צוריק 110 מיליאָנען פֿאַר-
 סערט אונד בעטראַג 2.033 מיליאָנען. דאָגעגען
 האבען זיך דיא שטאַטס-שוילדען אין דעזעם
 יאהרע בלאָס אום 458.000 קראָנען פֿאַרדיינגערעם,
 מראַטעדעם דיא אמאַרטיזאַצאָנס-מיליאָנען דעם
 שטאַטעס איבער 15 מיליאָנען בעטראַגען, דא
 צו איינוועסטיצאָנס-צוועקען נייע שולדען אין דער
 האָהע פֿאַן 15 מיליאָנען געמאַכט וואוידען. דיא
 געזאממעטע שטאַטס-שוילדען בעטראַג אום ענדע דעם
 פֿאַרדינגען יאהרעס איבער 4752 מיליאָנען. דיא
 פֿאַן דער רעגירונג פֿערואלאמעטען פֿאַגנדס רע-
 פֿאַרעטערטען ענדע 1907 איינען ווערט פֿאַן
 240'917 מיליאָנען.

... (צום שטעלפֿער מרעטער
 דעם אָבער-ראבביןערס דער
 מירקיא) וואוידע ראַכענער נאָהום גע-
 וואַהלט, דער - וויא אויס קאַנסטאַנטי-
 נאַפֿעל געמעלדעט ווידע - דעם גראַסס-
 וועזר קיאמיל פֿאַשאַ זיינען בעזוך אב-
 געשמאַטעט האט, דער איבער זיינע פֿאַלל-
 מענע קעננטניס דער מירקישען אונד פֿאַר-
 זישען שפֿאַכע זיך לאָבענד אויספֿערטען, אויך
 דעם שייק-אול-איזלאם (אַבערהויפֿט דער מאָדא-
 מעדאַנישען גייסמליכקייט) מאכטע נאָהום זיינע
 אויפֿוארטונג אונד ער פֿאַרצורטע זיך פֿאַר איהם

7: דיא ביהדען סחותרים.

מאַן עראַינערט זיך דאַראַן, דאס ראַדואַנער זיינען
 קאַפֿאַטאַניאָן ווייטאגן צו איינער אונד עררענדונג איינלוך, דערען
 רעוולשאַנס ניכט זאָ אויסגעפֿאַללען וואר, וויא עס ערשטערער
 געווינשט האטען.
 דיעסמאל פֿינדען ווידע זיך ביהדען געוועלשאַפטער
 וועדער נאָך דען געשאַפטע שטונדען אום ברוך, דען
 אבערמאל ערוכטע ראַדואַנער זיינען קאַפֿאַטאַניאָן, הייטע אין
 וועניי לאַנגער בלייבען צו וואַללען, דא ער איהן אין איינער
 פֿרווואַטען אונד לענענהייט צו שפֿרעכען האטען.
 אלס זיא אלליין וואָרען, שפֿראַך ראַדואַנער זאָ
 לייכט היין:
 „עס האנדעלען זיך וועדער איינמאל אום איינען -
 הייראַטהס-פֿלאַן, ראס בענעהמען מיינעס זאָהנעס איהרער
 טאַכטער גענענאכער דירשטע איהנען ניכט ענטאנגען זיין,
 אום מיך נון קורץ צו פֿאַסען, טהיילע און איהנען מיט, דאס
 מיין זאָהן מיך באַט, ביא איהנען אום דיא האנד איהרער
 טאַכטער פֿיר איהן אונדוואַלעטען, ער זעצט פֿאַרויס, דאס
 איהרע טאַכטער איהם צומינדעסט ניכט אבערנישט אים אונד
 עס נור איהרער אונד איהרער ווערשטען פֿרויא צושייטמונג
 בעדאַרף, דאמיט ביהדע אין גליקליכעס סאַר ווערדען, וויא
 פֿיעל זיא איהרער טאַכטער מיטנעכען, אים פֿיר מיך נעכענ-
 זאכע, וואס אבער מיינען זאָהן בעטריפֿט, בעקאַמט ער אס
 טאַנע זיינער האָכצייט פֿאַן מיר איבער איינע פֿיערעל-מיל-
 ליאן נולדען, דא און דיא האַלפֿטע מיינעס פֿערטאַגענעס צו-
 שען מיינען ביהדען קינדערן אויפֿטהיילע.“
 (פֿאַרשטעצונג פֿאַלגט.)

... און ווייסע עס ניכט; טהאַטאכע אבער אונד, דאס
 ער אדאָלף פֿיר זיינע טאַכטער האבען וואַללעטען.

... דיא צווישען אדאָלף אונד עלזא יענע שפֿאַנונג
 איינערעמען וואר. אבער, ליעבער מאַנן, וויא ערקלאָרט
 דא די דיעזען ווידערשפֿריך? דאמאלס שוואַרמטע דער אל-
 טע פֿיר אדאָלף אונד הייטע נעהט ער איהם עכענזא אויס דעם
 זענע וויא דער עלזא?
 „ער אום עכען אין זאָנדערלינג, איין אונדערעכענבאַ-
 דער מענש, מיט דעם, וויא און לויכע, אין אַממלייגע-אונד-
 לענענדישען ניכט נאר לייכט אויסצוקוממען וואָרען.“
 „אונד דענאָך מאַהטע און אויך זיינע טאַכטער
 סאַל ווייז פֿיר אונדערען טהע דאָר האבען, צוואר
 זינד ביהדע נאָך בלוט-זונג.“
 „דאס וואָרע קיין הינדערניסס, ער צוואַנציג, זיא אכט-
 צעהן, דאס פֿאַסטע זאָ נערדאדע צו איינאנדערה.“
 „געוויסס אים דיעס ניכט זאָ אונד-אונדענעהס, וויא דאס
 בענעהמען דעם אלטען ראַדואַנער.“
 „וועגן ער נור ניכט עשוואַס אויף זיינעם געוויסען
 האט, מיינע ווייטמאַנן, וועגן ער נור זאָננס אין ערהבאַרער
 מענש אים... און שטעהע זיא מיט איהם ערשט זייט
 פֿערהאַלטניס-קורצער צייט אין פֿעריינדונג, אום איהן
 דורך אונד דורך צו קעננען, אבער, וויא געזאגט, אין גע-
 שאַפֿטליכער בעציהונג האבען און געגען איהן
 נייכטס אויסצוועצען, זיין מירישעס בענעהמען האט אים
 ניכט אונדוועהן; מאַן ער ברוממען וויא אונד וואַנן איהם
 בעלעכט, זיינע קינדער האבען דיא בעסטען אייגענשאַפטען,
 אונד דאס אים דיא הייטאכע זי“

פֿאַרלעמאָן

איינ געדענק-טאג.

... איינע וואַהרע יידישע ערצאהלונג. -
 (10 פֿאַרשטעצונג.)
 „וועגן און מיך ניכט מיינע, געפֿאַללט איהם אונדער
 וולכען רעכט נויט, מיינע דיא מוסטער.
 „אויך אויך האבע בעמעקט. דאס ער נאר אָפט אונד
 מיט בעאָנדרער פֿריינדליכקייט אונדערע יוליע אנשפֿריכט.
 אונד עס שיינט, דאס אויך זיא איהן נערנע זעהט, -
 אבער דא לאַסט זיך פֿאַרלייטען ניכטס טהון, דיא זאכע מוסס
 זיך פֿאַן ועלכט מאכען.“
 „נאַטורליך ווידע דער אלטע ראַדואַנער בעאָנדרערס
 אויף נעלד זעהען.“
 „און קאַנפֿעס יא מיינער טאַכטער בוז אכטציגטויענד נול-
 דען, אונד אונדער אומשפֿאַנדען אויך נאָך מעהר מיטנעכען,
 זאנע דער מאַן ועלכטס-בעוואוססט. פֿרויליך האט היינריך
 פֿאַן זיינעם פֿאַטער עכענאַפֿיעל צו ערוואַרטען.“
 „ריכטיג? ריעף דיא פֿרויא. יעצט עראַינערע און
 מיך אן עשוואַס, וואָריבער און דיך עכען בעפֿאַנגען וואַללעטען.
 סערקסט דא עס ניכט, דאס דער אלטע ראַדואַנער, דער,
 וועגן ער אונס היע אונד דא בעווכט, נור ועלמען אונד זעהר
 קורץ מיט עלזא שפֿרייכט, אויך איהרעם ברייטיגאם אויסצו-
 ווייכען שיינט? וואס מאַן ער נור נעגען דיא ביהדען איינצו-
 ווערדען האבען?“